

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

צג.

תורה אור

1. ענה ואמר הא אנה קחתי גברין ארבעה שרין מלכין בגוא נורא וקבל לא אימי בתון ורדה די רביעאה דמה לבר אלהין: דיאל ג כה
2. לך אבין הצדקה ולנו בשבת התנים כיום הזה לאיש יהודה ולישבי ירושלים וכל ישראל הקריבים והרחקים בכל הארצות אשר הדחקם שם במעלם אשר מעלו קר: דיאל ט ז
3. אמרתי אעלה בתמר אחזה בססוין ויהי נא שרין באשכולות הפון ויחז אפן בתפוחים: שיר השירים ז ט
4. ראיתי הלילה והנה איש רכב על סוס אדום והוא עמד בין הדורסים אשר במעלה ואחריו סוסים אדומים שרקים ולבנים: זכריה א ח
5. איש מלחמה יי שמו: שמות טו ג
6. יהי אמן את הדיקס דמי אקתר בת דוד כי אין לה אב ואם והצדקה יפת תאר וטובת מראה וכמות אביה ואמה לקחה קרדי לו לבת: אסתר ב ז
7. האמר לצולה קרדי ויהי תיקן אביש: ישעיהו מד כו
8. שמע נא יהושע הבחן הגדול אתה ורעך הישבים לפניך כי אנשי מופת הקהה כי הנני מבואר את עבדי צדוקיה: ג ח
9. פסילי אלהיהם תשרפן כאש לא תחמד ססן ותיקב עליהם ויקחתי לך פן תוקש בו כי תועבת י אלהיך הוא: דברים ז כה
10. באדון מלכא נבוכדנצר נפל על אנפודי ולדניאל סגד ומנחה וניחוחין אמר לנבוכדנצר לה: דיאל ב מו
11. בה אמר י צבאות אלהי ישראל אל אחאב בן קוליה ואל צדקיהו בן מעשיה הנבאים לבם בשימי שקר הנני נתן אתם ביד נבוכדנצר מלך בבל והבם לעיניהם: ירמיהו כט כא
12. ולקח מהם קללה לכל גלות יהודה אשר בבבל לאמר ושמך יי צדקיהו וכאחב אשר קלם מלך בבל באש: ירמיהו כט כב
13. יען אשר עשו נבלה בישראל וניאפו את נשי רעיהם וגו' ויבאו אל אלהיהם של אלו שונא הקדוש ברוך הוא והא חנניה מישאל ועזריה שאלתינהו ואמרו לי אסור אמרו ליה אנן נמי נביאי כוותיהו לדידהו לא אמר להו לדידין אמר להו אנא בעינא דאיבדיקונו כי היכי בדקדקתיהו לחנניה מישאל ועזריה אמרו ליה אינון ⁶ תלתא הוו ולן תרין אמר להו בחרו לכוני מאן דבעיתו בהדיכוי אמרו יהושע כהן גדול סברי לייתי יהושע דנפיש זכותיה ומננא עלן אחתיהו שדינהו אינהו אקלו יהושע כהן גדול איחרוכי מאניה שנאמר ¹⁴ ויראני את יהושע הכהן הגדול עומד לפני מלאך ה' וגו' וכתבי ¹⁵ ויאמר ה' אל השמן יערה ה' כך א"ל אינהו דצדיקא את אלא מאי טעמא אהניא כך פורתא נורא חנניה מישאל ועזריה לא אהניא בהו כלל לנורא הכא הוו רשעים בהדי ואתיהיב רשותא לנורא היינו דאמרי אינשי תרי אודי יבישי וחד רטיבא אוקון יבישי לרטיבא מאי טעמא איענש אמר רב פפא שהיו בניו נושאין נשים שאינן הגונות לכהונה ולא מיחה בהן שנאמר ¹⁶ והיושע היה לבוש בגדים צואים וכי דרכו של יהושע ללבוש בגדים צואים אלא מלמד שהיו בניו נושאים נשים שאינן הגונות לכהונה ולא מיחה בהן אמר רבי תנחום דרש בר קפרא בציפורי מאי דכתיב ¹⁷ שש השעורים האלה נתן לי מאי שש השעורים אילימא שש שעורים ממש וכי דרכו של בעוז ליתן מתנה שש שעורים אלא

למפור ולהוליא נהר בטבריא. ל"א למכרם נהרם בטורא זכר: לאסוי צירי דאספספא. להציא זרע של עשז שהוא מאלל בהמה שלמו נצודכנצר. הכי הוה קיס להו: לאסוי חזירי ממלרים. שלמו כדי לגדלם לולדות שחזירי מלרים גדולים הס: והסניא אמר תודום הרופא. למכמים שהיו אומרים ניעולה האס טרפה: והא חין פרה וחזירה יולאס ממלרים וכו'. כדי שלא יהיו מזויין במקומות אמרים ואלעפ"כ חיו: זוערי אייסינהו. ולא העלו על לבם דלפריה ורביה צעי והנימו להוליאן כלל חמוך האס: צאוסה עזס. שהלך משס דניאל: דלא לקיים צי פסילי אלסיס סשרפון נאש. נצודכנצר עשאו אלוה דכמצי ולדניאל הוה סגיד והוה ליה כפסילי אלהיס שהמקרא הוה היה צוות עליהם לשורפן לכן היה ממירא: קליוס. שכלים המהוזהנין צאש: השמיעי. השממסי: סלסא. ונפיעי זכומיהו: סלא זה אודי. מה אוד נחרך חף הוה נחרך: אהני הועיל: אקדו. שרפו: מאי טעמא איענש. יהושע דלהני נורא למאניה דהאי דלהדר איהו לנצודכנצר דמיה צעלמא דמיה: שש שעורים. שש גרעייס (שעורים) ממש: וכי דרכו של בעוז ליתן שש שכלים. והא תנן (פסלה פ"ח מ"ה) חין פוחמין לעני בגוון פחות ממתי קצ שעורים: אלף

גדולים צדיקים יותר ממלאכי השרת שנאמר יענה ואמר הא אנא חזי גוברין ארבעה שרין מהלכין בגו נורא וקבל לא אימי בהון ורויה די רביעאה דמה לבר אלהין אמר ר' תנחום בר חנילאי בשעה שיצאו חנניה מישאל ועזריה מבכשן האש באו כל אומות העולם וטפחו לשונאיהן של ישראל על פניהם אמרו להם יש לכם אלוה כזה ואתם משתחווים לצלם מיד פתחו ואמרו ² לך ה' הצדקה ולנו בושת הפנים כיום הזה אמר ר' שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן מאי דכתיב ³ אמרתי אעלה בתמר אלו ישראל ועבשו לא עלה בידי אלא סנסן אחד של חנניה מישאל ועזריה ⁴ אמר רבי יוחנן מאי דכתיב ⁵ ראיתי הלילה והנה איש רוכב על סוס אדום והוא עומד בין ההדסים אשר במצולה [וגו'] מאי ראיתי הלילה ביקש הקב"ה להפוך את כל העולם כולו ללילה והנה איש רוכב ⁶ אין איש אלא הקב"ה שנאמר ⁵ ה' איש מלחמה ה' שמו על סוס אדום ביקש הקב"ה להפוך את העולם כולו לדם כיון שנסתכל בחנניה מישאל ועזריה נתקררה דעתו שנאמר ⁴ והוא עומד בין ההדסים אשר במצולה ואין הדסים אלא צדיקים ² שנאמר ⁶ ויהי אומן את הדסה ואין מצולה אלא בכל שנאמר ⁷ האומר לצולה חרבי ונהרותיך אוביש מיד מלאים רוגז נעשים שרוקים ואדומים נעשו לבנים אמר רב פפא שמע מינה ⁷ סוסיא חירורא מעלי לחלמא: ורבנן להיא (אזול) (אזול) אמר רב בעין [הרע] מתו ושמואל אמר ברוך טבעו ור' יוחנן אמר עלו לארץ ישראל ונשאו נשים והולידו בנים ובנות כתנאי ר' אליעזר אומר בעין [הרע] מתו ר' יהושע אומר ברוך טבעו וחכ"א עלו לא"י ונשאו נשים והולידו בנים ובנות שנאמר ⁸ שמע נא יהושע הכהן הגדול אתה ורעך היושבים לפניך כי אנשי מופת המה איזו הם אנשים שנעשה להן מופת היו אומר זה חנניה מישאל ועזריה ודניאל להיכן אול אמר רב למיכרא נהרא רבא בטבריא ושמואל אמר לאתויי ביורא דאספסתא ור' יוחנן אמר לאתויי חזירי דאלכסנדריא של מצרים איני ⁹ והתניא ¹⁰ תודום הרופא אמר אין פרה וחזירה יוצא מאלכסנדריא של מצרים שאין חותכין האם שלה בשביל שלא תלד זוטרי אייתי בלא דעתייהו ת"ר שלשה היו באותה עצה הקב"ה ודניאל ונבוכדנצר הקב"ה אמר נזייל דניאל מהכא דלא לימרו בזכותיה איתנצל ודניאל אמר איזיל מהכא דלא ליקיים בי פסילי אלהיהם תשרפון באש ונבוכדנצר אמר זייל דניאל מהכא דלא לימרו קלייה לאלהיה בנורא ומניין דסגיד ליה דכתיב ¹⁰ באדון מלכא נבוכדנצר נפל על אנפודי ולדניאל סגיד וגו': ¹¹ כה אמר ה' צבאות אלהי ישראל אל אחאב בן קוליה ואל צדקיהו בן מעשיה הנבאים לכם בשימי לשקר וגו' וכתבי ¹² ולוקח מהם קללה לכל גלות יהודה אשר בבבל לאמר ישימך ה' כצדקיהו ¹³ וכאחאב אשר קלם מלך בבל באש אשר שרפם לא נאמר אלא אשר קלם אמר רבי יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי מלמד שעשאן כקליות ¹³ יען אשר עשו נבלה בישראל וינאפו את נשי רעיהם מאי עבוד אזול לגבי ברתיה דנבוכדנצר אחאב אמר לה כה אמר ה' השמיעי אל צדקיהו וצדקיה אמר כה אמר ה' השמיעי אל אחאב אולה ואמרה ליה לאבוה אמר לה אלהיהם של אלו שונא זימה הוא כי אתו לנבך שרדינהו לגבאי כי אתו לגבה שדרתנהו לגבי אבוה אמר להו מאן לכוני אמרו הקדוש ברוך הוא והא חנניה מישאל ועזריה שאלתינהו ואמרו לי אסור אמרו ליה אנן נמי נביאי כוותיהו לדידהו לא אמר להו לדידין אמר להו אנא בעינא דאיבדיקונו כי היכי בדקדקתיהו לחנניה מישאל ועזריה אמרו ליה אינון ⁶ תלתא הוו ולן תרין אמר להו בחרו לכוני מאן דבעיתו בהדיכוי אמרו יהושע כהן גדול סברי לייתי יהושע דנפיש זכותיה ומננא עלן אחתיהו שדינהו אינהו אקלו יהושע כהן גדול איחרוכי מאניה שנאמר ¹⁴ ויראני את יהושע הכהן הגדול עומד לפני מלאך ה' וגו' וכתבי ¹⁵ ויאמר ה' אל השמן יערה ה' כך א"ל אינהו דצדיקא את אלא מאי טעמא אהניא כך פורתא נורא חנניה מישאל ועזריה לא אהניא בהו כלל לנורא הכא הוו רשעים בהדי ואתיהיב רשותא לנורא היינו דאמרי אינשי תרי אודי יבישי וחד רטיבא אוקון יבישי לרטיבא מאי טעמא איענש אמר רב פפא שהיו בניו נושאין נשים שאינן הגונות לכהונה ולא מיחה בהן שנאמר ¹⁶ והיושע היה לבוש בגדים צואים וכי דרכו של יהושע ללבוש בגדים צואים אלא מלמד שהיו בניו נושאים נשים שאינן הגונות לכהונה ולא מיחה בהן אמר רבי תנחום דרש בר קפרא בציפורי מאי דכתיב ¹⁷ שש השעורים האלה נתן לי מאי שש השעורים אילימא שש שעורים ממש וכי דרכו של בעוז ליתן מתנה שש שעורים אלא

- א) נע"י בלוקט וכרי וסס איתא מאמר זה קאת בנאסחא חארינא, ב) נלקטן לו: סוטה מצ: מתא, ג) נמלה י. ע"ש ופי' חס' נצכות כו: ד"ה ואין שיהיה כו', ד) שרין נצכות ט: ע"ל ג. נצכות כח: ו) בקלא כמצי וסאש, ח) וכריה ג,

הגהות הב"ח

- א) נמי תלתא הוו ואין שרין. י"ב וקאה מיד האל הוה ליה לאסויי והא אברהם יחד הוה כמו שהקשה זכר הכי יהושע כ"ג:

מוסף רש"י

בין ההדסים אשר במצולה. בין הצדיקים שגלו בבל. ובסינה משמתי קלא (מגיבה יג). האם שלה. רמס שלה (בכורות כח). בית הרוין, וקולתא טרפסת ואלפומות ונעלין מטרפ"ס (דעיל ג). בשביל שלא תלד. לפי שטובות הן ואין כולן ישיהו מזויין במקומות אחרות (שם) מפני שפרות וחזירות שלהן מעולין מאל ומוכיחין אותן ויזיקן ויזיין שלא ליה במלכות אחרת כדי שיהו כריסין להם וחומכין האס שלה וזינא מהם (בכורות כח).